

ČAJ

Pro chvíle pohody

BŘEZEN 2023

Časopis Autorů Jičínska

VZORNÝ PES

Psí fenka Lída
celý dům hlídá.
Po obědě na provázku
s páníčkem jde na procházku.

*Z knížky
Rýmování se zvířátky II*

Jiří ŠANDERA

198

Vážení čtenáři,

hostem ČAJe je tentokrát **Jan Blahoslav**,
kněz a biskup Jednoty bratrské, významný literát, pedagog a humanista,
který se narodil 20. února 1523, tedy před půl tisíciletím.
Krátce připomínám jeho život a nejvýznamnější díla.

Rozhovor „nad jednou fotografií“ poskytl **Jiří Šandera**
(„Vzpomínám. A velice rád!“)
a zavzpomínal na jeho první účast
v literární soutěži Řehečská slepice v roce 2003.

Vedle pozvánky na další ročník Řehečské slepice,
který se uskuteční 15. dubna 2023 v jičínské knihovně,
připomíná tuto soutěž básně **Jiřího Šandery**
a povídka **Lucie Martínkové** „Pražští holubi.“

Přeji příjemné chvíle s ČAJem!

Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č. 198, březen 2023, ročník XXII

Vydáno 5. března 2023 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

HOST ČAJe:

JAN BLAHOSLAV (500.výročí narození)

Před pěti sty lety se v Přerově narodil kněz a biskup Jednoty bratrské, významný literát, pedagog a humanista Jan Blahoslav (*20.února 1523 v Přerově - † 24.listopadu 1571 v Moravském Krumlově).

Socha Jana Blahoslava v Přerově.

Dílo Františka Bílka k 400. výročí Blahoslavova narození.

Základní vzdělání získal v Přerově a Prostějově na školách Jednoty bratrské. Studoval v Goldbergu a ve Wittenbergu, kde se potkal s Martinem Lutherem a humanistickými spisy jeho blízkého spolupracovníka a přítele Filipa Melanchthona. Studoval na univerzitách v Královci a Basileji.

Jeho život a tvorby jsou spjaty s Jednotou bratrskou, neboť se stal knězem a následně v roce 1557 jedním z biskupů Jednoty bratrské. Působil v Ivančicích jako archivář a historiograf Jednoty. Byl šířitelem vzdělání, které propagoval jako předpoklad rozvoje Jednoty.

V Ivančicích byla zřízena bratrská tiskárna, kde se tiskly první díly Bible

kralické. Vzniklo tam pět dílů, šestý potom po přestěhování tiskárny do Kralic tam.

Blahoslav spravoval Bratrský archiv ((Acta universitatis fratrum).

Z jeho děl patří k nejvýznamnějším:

Filipika proti misomusům (*Corrolarium additum anno 1567 die 17. Februari*) - Ivančice únor 1567 - je obrana proti nepřátelům vzdělanosti. Tímto spisem se pokoušel zapojit Jednotu bratrskou do společenského dění a vytrhnout ji z její dobrovolné izolace, zastávané mimo jiné biskupem Janem Augustou. Vzdělání a znalosti vůbec považuje Blahoslav za cestu k lepšímu životu, které pomáhají vyhnout se hříchům. Jan Augusta účelově užíval myšlenky Lukáše Pražského o tom, že „nic nepsal, čehož by v Jednotě nevzal etc.” Blahoslav v díle odmítá a vyvrací názory Augustovy a ostatních misomusů ("nepřátel Múz, vzdělání a umění") a dokazuje význam vzdělání pro Jednotu bratrskou. Spis je dochován jako autograf z 15.-18. února 1567. *Filipika proti misomusům* je považována za jedno z vrcholných děl české humanistické literatury a jeden z nejvýznamnějších spisů Jana Blahoslava.

Spis o zraku, jak člověk zrakem, to jest viděním a hleděním sobě nebo jiným škoditi může (1550) - psáno v Přerově.

Gramatika česká (1571) – Velmi rozsáhlá kniha, vlastně opis starší gramatiky češtiny od Beneše Optáta a Václava Filomatesa, bohatě doplněná Blahoslavem; původně to snad měla být učebnice pro bratrské vysoké školy. Je zaměřena především na sloh (resp. mluvený projev). Obsahuje též stati o nářečích a vlastivědné poznatky o Blahoslavově rodišti. Spis byl určen Blahoslavovým nástupcům v překladu Bible a zásady, které v něm ivančický biskup shrnul, výrazně ovlivnily jazykovou podobu Bible kralické. K závěru spisu Blahoslav připojil sbírku přísloví.

Jana Blahoslava lze považovat za předchůdce Jana Amose Komenského. Kromě velkoryse pojaté duchovní správy své církve se uplatnil jako pedagog. Orientace na reformační humanismus Filipa Melanchthona jej utvrdila v přesvědčení, že odpovídající vzdělání kazatelů je nutným předpokladem dalšího rozvoje Jednoty. Velkou pozornost proto věnoval bratrským školám a vysíláním mládenců na zahraniční univerzity, vychoval následující generaci překladatelů Bible kralické. Překladem Nového zákona, při němž záměrně aplikoval vysoký literární styl, určil její jazykovou podobu. Blahoslavovy práce z oblasti hymnologie, především obě redakce kancionálů, pozvedly hudební úroveň Jednoty. Zdroj: wikipedie

Vzpomínám. A velice rád!

ROZHOVOR – JIŘÍ ŠANDERA

Rozhovor nad jednou fotografií

Představovat milonického spisovatele Jiřího Šanderu je čtenářům z Jičínska nošením dříví do lesa. Trojnásobný absolutní vítěz a Řehečský kohout (2006, 2008, 2009), vůbec nejúspěšnější autor literární soutěže humoru Řehečská slepice. Dnes nakladatel a majitel vlastního vydavatelství, ve kterém vyšla řada krásných knížek především pro děti.

Při přípravě dalšího ročníku Řehečské slepice jsem narazil na fotografii z 2.ročníku v roce 2003, kdy se vyhlášení konalo ještě v úlibické škole. Uvědomil jsem si, že už je to dvacet let. A nad touto fotografií vznikl nápad požádat Jirku o rozhovor. V ČAJi jsem s ním rozmlouval již v listopadu 2012 (ČAJ 74) a tvorbu jeho a jeho dětí jsem

představil dokonce v červnu 2009 (ČAJ 33), ale od té doby již uběhlo hodně vody. Stali jsme se opravdovými přáteli, Jirku a jeho ženu Broňu jsem navštívil v Milonicích a Jirka pravidelně jezdí na akce do Jičína.

- Takže, Jirko, vzpomínáš si na rok 2003 a tvoje pocity, se kterými jsi vstupoval do staré úlibické školy?

Vzpomínám. A velice rád. Píšu o tom ve své povídce „Můj život se slepicí aneb Já se tam určitě vrátím!“ Tam docela podrobně a věrně popisují své pocity. Necht' čtenář posoudí sám: V sobotu 5. dubna 2003 jsem se vystrojil jako na svatbu, vklouzl do svátečních kalhot, oblékl si nažehlenou sněhově bílou košili, pečlivě uvázal kravatu, na zadní sedadlo svého vozu opatrně položil světlé sako, pln rozechvění usedl za volant a uháněl do téměř dvě stě kilometrů vzdálené, mně naprosto neznámé obce Úlibice, jejíž součástí je, jak jsem se později dozvěděl, Řeheč.

Před budovou bývalé školy se to hemžilo diskutujícími. Nikdo si mě nevšímal. Chvilí jsem rozpačitě přešlapoval, vykouřil dvě cigarety, nadechl se a teprve potom vešel do sálu. První, co mě padlo do oka, byl výrazný nápis na řečnickém stole: MEZINÁRODNÍ VĚDECKÝ KONGRES – ŘEHEČ VE 22. STOLETÍ. Hned nato jsem zaslechl zcela zřetelné několikeré zakvokání. Trochu jsem znejistěl. Jsem tu správně? Neklame mě zrak? Nešáli mě sluch? Nepřijel jsem do nějakých jiných Úlibic?

Sluch ani zrak mě ale neklamaly. V následujícím okamžiku jsem spatřil původkyni kvokání. Šlo o dobře vykrmenou pěkně stavěnou kropenatou slepici s výrazně červenými krčními laloky a rudým hřebenem. Nacházela se sice v kleci, ale zdálo se, že jí to nevadí. Přímo před zobákem měla misku s vodou. Tvářila se spokojeně a zvědavě si měřila příchozí takovým zkoumavým, až udiveným pohledem. Nebyla sama. Udiveně jsem se tvářil i já. Sotva jsem se posadil na židli, začalo se mi před očima odvíjet nevidané představení...

- Jak jsi se vůbec o naší soutěži dozvěděl? Možná stačilo málo a nikdy bychom se nepotkali.

Svoje první literární pokusy jsem několikrát četl v brněnském klubu Leitnerova, kde se konal jednou měsíčně večer pro začínající literáty s názvem Píšete do šuplíku? Oldřich Damborský z Bořetic tam přinesl letáček, který vybízel k účasti v literární soutěži s podivným názvem Řehečská slepice. Pln nadšení jsem se do soutěže přihlásil a zaslal svůj první příspěvek.

Nebýt Leitnerky a Oldřicha Damborského (jak jsem se později dozvěděl, držitele 1. ceny v prvním ročníku za příspěvek Otázky ženy a jiné básně), tak jsme se s největší pravděpodobností opravdu nikdy nesetkali. I když, kdoví, cesty literátů jsou nevyzpytatelné...

- S jakými pocity jsi odjížděl? Doufal jsi, že jednou uspěješ v naší soutěži a odneseš si palmu absolutního vítěze?

Nikdy jsem se žádné podobné literární soutěže neúčastnil. Na vyhlašování

vítězů jsem čekal se zatajeným dechem a knedlíkem v krku. Na fotografii to asi není vidět, ale byl jsem napjatý jako struna od kytary. Původně jsem se domníval, že bude každý, kdo obdržel cenu, čist úryvek ze svého dílka, případně odpovídat na otázky. Ze sdělení od poroty, která mě pozvala na slavnostní vyhlášení, jsem věděl, že můj příspěvek bude oceněný. Bylo mně dočista fuk jakou „váhovou kategorií“ ta cena bude mít. Vítězstvím pro mě bylo už to, že jsem byl pozván a že můj příspěvek někoho zaujal.

Odjížděl jsem s pocitem štěstí. Při předávání cen jsem obdržel a jako svátost jsem si vezl domů sborník prací, v němž byl úryvek mé povídky, a oranžový diplom ozdobený obrylenou slepicí s nápisem Čestné uznání Jiřímu Šanderovi za povídku Bambalanda a Štruntalanda v 2. ročníku literární soutěže Řehečská slepice 2003. Řekl jsem si: „Ejhle, ono se to moje psaní líbí dokonce i někomu, kdo mě nikdy neviděl, kdo mě vůbec nezná! A mám to tu černé na bílém, tedy pardon, na oranžovém.“ Bylo to vítané ocenění mé práce. A právě toto ocenění mi dodalo odvalu a utvrdilo mě v přesvědčení, abych pokračoval v oslovování nakladatelství s přáním proměnit mé rukopisy v knihu. Pomyslel jsem si: „Když se moje texty líbily porotě Řehečské slepice, proč by se nemohly zalíbit i někomu dalšímu.“

V tu chvíli mě ani náhodou nepřišlo na mysl, že bych někdy v budoucnu vystoupil na stupně vítězů a získal titul Řehečský kohout, zato ve mně uzrálo pevné rozhodnutí, že se příště opět zúčastním. Ve většině mých příspěvků jsem se v dalších ročnících snažil, aby povídky či básně měly vztah k Řehči a jejímu okolí a aby naplňovaly podmínky soutěže, tj. aby v nich čtenář našel aspoň střípek humoru nebo recese. Někdy se mi to podařilo více, jindy méně.

- Jezdíš rád na besedy do škol? Přinášejí ti zpětnou vazbu o tvých knihách?

Na besedy jezdím moc rád. Jsem zván nejen do základních, ale také do mateřských škol. Paní učitelky si libují, že za dětmi do školky zavítá muž. Většinou za nimi přichází babičky nebo tety. S potěšením mohu konstatovat, že si mě někteří pořadatelé zvou podruhé nebo i potřetí. V roce 2022 jsem se toulal téměř po celé republice. Byl jsem například v ZŠ Ostrava Poruba, v ZŠ a MŠ Libčany nedaleko Hradce Králové, v obou školách jsem měl dokonce pět besed za sebou, měl jsem besedu v MŠ Kestřany na Písecku, kde jsme s paní ředitelkou a rodiči otevírali zbrusu novou budovu školky. Úžasná atmosféra byla v budově školky Kamarád v Novém Veselí v jedinečném prostředí jejich retroklubovny. Beseda, která byla určena pro rodiče s dětmi, začínala ve čtyři hodiny odpoledne, a tak se stalo, že na ni dorazily (až na jednu výjimku) místo malých kloučků a

malých děvčátek čtenářky seniorky. Nevyvedlo mě to z míry. Udělali jsme společně čáry máry fuk a seniorky se na hodinku a půl proměnily v malé školkačky. Besedu jsem vedl tak, jako kdyby tam byly přítomny malé děti. Sympatickým důchodkyním jsem četl pohádku, dával jim hádanky, ukazoval barevné obrázky. Potom jsme si povídali. Přítomné dámy byly nadšené, zdálo se mi, že o několik roků omládlý. Mé vystoupení ocenily bravurním potleskem a zakoupily si pro vnoučata a zřejmě i pro sebe spoustu knih s věnováním.

Letos mám dohodnuté besedy s posluchači a čtenáři z Kuřimi, Lomnice u Tišnova, Jalubí, Jaroměřic, Brna, Nové Vsi...

Besedy mi dávají zpětnou vazbu a jsou pro mě důležité. Zajímám se o to, jak posluchači reagují. Sleduji, kdy je moje čtení baví a v které fázi se už začínají ošívát. Je příjemné slyšet na vlastní uši, že se mému vtípku v textu s chutí zasmáli, ale je dobré a prospěšné vidět a přiznat si, že tady v tomto odstavci se mně podobný záměr zas tak moc nepodařil. Z toho se snažím poučit a při dalším psaní takto získané zkušenosti zhodnotit ku prospěchu budoucí knihy. Na besedách poznávám úžasné lidi – skvělé paní knihovnice, jež mnohdy dělají první i poslední pro to, aby přitáhly děti ke knize, nadšené paní učitelky i učitele, kteří pečují o školní knihovnu a pořádají pro žáky besedy. Je to pro mě pokaždé malý svátek.

- Zaskočilo tě nějaké dítě na besedě záluďnou otázkou?

Ani ne tak otázkou, jako spíš odpovědí. Na besedě v mateřské škole v Ústí nad Labem jsem četl z knihy CO VYPRÁVĚLA HOUPACÍ SÍŤ kapitolu O náramně pracovitém krtkovi. Zeptal jsem se dětí, jak by se ony zbavily krtka. Jeden chlapec řekl: „Zavolal bych taxík, posadil do něj krtka a odvezl daleko pryč od zahrady.“ V jedné knihovně na besedě s žáky třetí třídy jsem dětem ukazoval leporelo se zvířátky ze zoo. A když jsem se zeptal, co se jim nejvíc líbilo na návštěvě v zoologické zahradě, jeden kluk mi nadšeně oznamoval: „Že jsem si tam koupil koblížek.“

Každá beseda má své kouzlo. Besedy přizpůsobuji věku dětí. Jinak dělám besedu pro děti z MŠ, jinak pro žáky prvních či druhých tříd, odlišně pro třetáky a samozřejmě něco jiného čtu a o něčem jiném si povídám se čtvrtáky nebo pátáky, Ty zajímá nejvíce kniha NAŠE TRÍDNÍ JE MIMOZEMŠŤAN! a její volné pokračování.

- Prodáváš svoje knížky na různých akcích, jarmarcích, festivalech, v knihovnách atp. Jak je lidé přijímají? Víš, že Broňa vyfotila fotku malého čtenáře, jak „hlťá“ tvoje leporelo? Viz vedle. Jak se cítíš v takové chvíli jako autor?

Prodej knih na akcích, které zmiňuješ, je vítaným zpestřením i zážitkem. Jezdíme tam společně s manželkou Broňou. Pokaždé knihy prodáme. Někdy více, někdy méně. To záleží na mnoha okolnostech. Hodně na počasí. Když je uplakané, přijde méně lidí a vlhko způsobuje zvlnění listů. Musíme dávat na knihy veliký pozor! Ale to jsou podružné záležitosti. Na to jsi se určitě neptal. Při tomto způsobu prodeje záleží na tom, jak jsou tituly ilustrovány. Důležitý je obal knihy. Ten lidé vidí už zdálky jako první. Buďto je zaujme a přiláká ke stánku, nebo ne. Také hodně záleží na názvu knihy.

Například: Potenciální zákazníci jdou kolem našeho stánku a už zdálky slyším, jak čtou: „Co mě čeká ve škole!“ a dodávají: „Jé, do školy už nechodím.“ Téměř každý druhý člověk název tohoto titulu přečte špatně, i když je napsaný výrazným písmem. Správný název je CO MĚ ČEKÁ VE ŠKOLCE. A to je veliký rozdíl. To, že čtou nepozorně mi nevadí. Důležité je, že je titul zaujal. Ještě jeden příklad: Název knihy NAŠE TŘÍDNÍ JE MIMOZEMŠŤAN! nenechá v poklidu naprosto nikoho. Nikdo neprojde bez povšimnutí. Kolemjdoucí se usmívají a pokaždé prohodí nějakou poznámku na učitele. Mnozí přiznají, že jsou také učitelé, listují v knize a říkají: „Tu koupím pro kolegyni.“ Často si berou kontakt a mají zájem o besedu. Kluci a holky tahají rodiče za rukáv a sdělují: „Tu jsme četli ve škole,“ a chtějí koupit pokračování s názvem NAŠE TŘÍDNÍ JE MIMOZEMŠŤAN 2 ZÁHADNÁ ZMIZENÍ.

Klučina na fotografii si prohlíží lepirelo Rýmování se zvířátky. Těch se na trzích a podobných prodejních akcích prodá pokaždé nejvíc. Maminky a tatínci si pročitají krátké básničky, předčítají z lepirela dětem, které jsou často ještě v kočárku, ukazují jim obrázky. Váhají, zda mají koupit lepirelo s domácími zvířátky nebo se zvířátky ze zoo. Nakonec jedno vyberou, ale po chvíli se stejně vracejí a kupují i to druhé. Já nevydržím dlouho sedět. Rád s lidmi komunikuji. O každé knize, pokud o to stojí, jim povídám. „To jste všechno napsal vy?“ zní častá otázka. Když přitakám, vyberou si třeba knihu POVEDENÁ DVOJKA BAMBALANDA A ŠTRUNTALANDA a požádají mě o podpis. Někdy se i společně vyfotíme. To je moc příjemný pocit. A ještě něco je naprosto super. Poslední dobou se stává, že přichází

maminka (maminky kupují knihy pro děti mnohem častěji než tatínci) a sděluje: „Máme doma vaši knihu POHÁDKY Z KOUZELNÉ ZAHRADY. Dětem se líbila. Co jste napsal nového?“ A kupuje knihu KAMARÁDI ZE ZAHRADY. Zní to jako vychloubání, ale někdy se dokonce stává, že titul doporučuje ostatním. U našeho stánku je najednou fronta kupujících a zvědavců. To potom nestačím psát věnování. Co víc si může autor přát? Ale abych vše nelíčil jen v růžových barvách. Jsou samozřejmě také chvíle, kdy si lidé našeho stánku s knihami nevšímají a stojí frontu na docela něco jiného, třeba na bramboráky nebo langoše. To se mně potom půlhodinka pouhá zdá nekonečně dlouhá.

- Vzpomínám si na návštěvu u vás v jedné kouzelné zahradě, kde se rodí pohádky. Takže pro tebe je psaní jednoduché, sedneš si na zahradě, díváš se kolem a píšeš. Nebo je to jinak?

Na návštěvu tvoji a tvé ženy Lad'ky vzpomínám rád. Bylo milé, že jste navštívili nejen naši „kouzelnou zahradu“, ale že jsi přijal pozvání na křest mé knihy NAŠE TRÍDNÍ JE MIMOZEMŠŤAN!, který se v ty dny konal v budově ZUŠ v Kuřimi a tam jsi se k mé radosti zhostil funkce jednoho ze tří kmotrů.

První pohádky jsem napsal v naší zahradě v houpací síti. Proto jsem svoji prvotinu pojmenoval POHÁDKY Z KOUZELNÉ ZAHRADY a jednu z dalších knih CO VYPRÁVĚLA HOUPACÍ SÍŤ. Zpočátku jsem psal na volné listy a do sešitu. Teprve poté jsem rukopis přepisoval do počítače. Dnes už v houpací síti netvořím. Píšu rovnou do počítače, ale do zahrady přitom vidím. Mám ji před sebou jako na dlani. Vidím namyšlenou hrušku Světačku, jeřabinku, pana Skleníka i polepšenou závistivou jablůňku. Pan Ořešák dlouhými větvemi sahá až k mému oknu, a tak se s ním mohu občas i poradit. Na téma zahrada mám vydané již tři knihy, a tak tento námět raději – možná jen dočasně – opouštím, aby nebylo přezahrádkováno.

- Víím, že manželka Broňa je tvoje dobrá víla a opravdu velká pomoc. Co všechno Broňa obstarává?

Obstarává toho opravdu hodně a já jí za to moc děkuji – od propagace, přes komunikaci, fakturaci, účetnictví až po distribuci. Jezdí se mnou na besedy a veškeré prodejní akce. Dělá typografii knih. Bez manželky by to nešlo. Velká nakladatelství mají téměř na každou činnost jednoho specialistu, a protože je těch činností celá řada, zaměstnávají na to celé týmy pracovníků. My to musíme zvládnout ve dvou. Samozřejmě, že nám občas vypomohou děti.

- Pokud víím, tvoje děti, Kačenka a Jurášek také tvořili. Potatili se a

píší dál?

O žádné jejich současné literární tvorbě nevím. V Kačce ale literární potenciál, a dokonce i výtvarný, rozhodně dřímá. V čem se ale určitě pobabili, a moje máma – kantorka – by z toho měla radost, je skutečnost, že se vydali na učitelskou dráhu. Syn učí na střední škole a dcera studuje vysokou školu se zaměřením na francouzštinu a matematiku. Pokud jim to vydrží, navážou na rodinnou učitelskou tradici. A učitelé přece mají jako jeden z hlavních pracovních prostředků knihu!

- Kdy vznikla myšlenka na vlastní nakladatelství?

Rozhodujícím podnětem pro založení vlastního nakladatelství byla skutečnost, že i když jsem byl autorem velmi dobře prodejných knih POHÁDKY Z KOUZELNÉ ZAHRADY, BAMBALANDA A ŠTRUNTALANDA (oba tituly byly vyprodány do posledního kusu) a mimořádně úspěšné knihy HURÁ DO ŠKOLKY (která později vyšla také pod názvy CHYSTÁME SE DO ŠKOLKY a CO MĚ ČEKÁ VE ŠKOLCE), přesto se nakladatelé neměli k tomu, aby mi vydali další knihu. Domníval jsem se, že když měli s mými texty dobrou zkušenost, tak že můj další rukopis prostudují a během krátké doby promění v knihu. Oni mi však sdělili, že mají tolik nabídek od různých autorů, že se ten můj rukopis dostane na řadu k přečtení nejdříve za dva roky a teprve potom mi sdělí, zda mají o spolupráci na knize zájem. Řekl jsem si: „To spíš umřeš, než se toho dočkáš.“ A tak padlo rozhodnutí. Budu si to, co napíšu, vydávat sám a ať čtenář sám posoudí, zda se mu moje tvorba líbí. Tak se stalo, že v roce 2012 přišlo na svět nakladatelství JŠ zaměřené především na dětskou literaturu. Vzhledem k tomu, že v současné době moje knihy používají po celé republice stovky škol jako mimočítankovou četbu a stovky školek na předčítání, myslím, že to bylo rozhodnutí správné.

- Jak je těžké sehnat kvalitního ilustrátora? Přitom tvoje knížky jsou krásně ilustrované, to je jen poznámka na okraj.

Ilustrátoři a ilustrátorky se našemu nakladatelství poslední dobou nabízejí sami. Zasílají nám ukázky své tvorby. Je to s nimi a jejich ilustracemi jako s vínem. Někomu chutná červené, jinému bílé. Někdo radši suché, jiný sladké. Co se líbí jednomu, nemusí vyhovovat druhému. Každý ilustrátor má svůj vlastní osobitý styl. My máme zase svou vlastní představu o tom, co by měly ilustrace pro dětskou knihu splňovat, aby oslovily jejich duši. Hledáme tak dlouho, dokud nenalezneme shodu mezi způsobem vyjadřování ilustrátora a naší představou. Když dojde k průniku obou představ, je spolupráce na světě a nemusí skončit u jedné knihy. Nám se zatím nejvíc osvědčila spolupráce s ilustrátory Petrem Lorencem a Kamilou

Pokornou. Do práce ilustrátorům příliš nemluvíme a těšíme se na jejich obrázky.

- Jak se ti podařilo proniknout na Slovensko?

Máš na mysli knihu HURÁ DO ŠKÔLKY. O to jsem se nezasloužil já, nýbrž nakladatelství Fragment. Poslal jsem jim rukopis s názvem Kačenka jde do školky. Rozhodli se, že ho promění v knihu, pouze mě požádali, abych navrhl jiný název. Zdálo se jim, že by mohli mít zájemci o knihu pocit, že je především pro děvčata. Navrhl jsem HURÁ DO ŠKOLKY. Název se jim líbil a text nechali přeložit do slovenštiny, čehož se ujal pan Jozef Eliáš, a knihu na slovenském trhu prodávali pod názvem HURÁ DO ŠKÔLKY.

Tak se stalo, že si tento můj titul mohou čtenáři přečíst jak v češtině, tak ve slovenské mutaci. Knihy ve slovenštině ještě máme na skladě, ovšem česká verze je již zcela vyprodaná.

- Víím, že jsme v Jičíně na jarmarku knihovny trochu vtipkovali, jestli píšeš knihu „Jdeme do důchodu,“ ale věk se nedá zastavit. Chystáš se v důchodu více psát? Třeba pohádky pro vnoučata? Nebo budeš mít čas na další koníčky?

Mám představu, že se uvelebím na zahradě do houpacího křesla, naleji si sklenku dobrého vína nebo pohárek správně vychlazeného pivečka, budu se houpat a psát a psát. Ovšem, otázka je, jestli mě ještě něco napadne...

- Díky „Slepici“ jsi poznal i další autory a lidi od kumštu. Udržuješ s některými kontakty. Navštívili tě třeba v Milonicích?

Častokrát jsme si s přáteli od psaní slibovali, že se navštívíme, ale většinou z toho sešlo. Já to ale chápu. Holt, jak zpívá Katapult: „Čas je nám v patách...“ K Janu Řehouňkovi jsme se dokonce jednou sami s Broňou pozvali, že přijedeme na akci Hrabalovo Kersko. A co myslíš? Jak to dopadlo? Nevyšlo to. Už nevím, co nám tomu zabránilo. Jan Lipšanský zase přislíbil nám, že když pojedeme přes Milonice, tak se určitě staví. Také mu to nevyšlo. Jedničku podtrženou dostává Oldřich Němec, který k nám i se svou partnerkou opravdu zavítal. A jak již bylo zmíněno, v naší „kouzelné zahradě“ jsme měli tu čest přivítat i tebe s Ladkou.

S lidmi od „Slepice“ jsem tedy v kontaktu hlavně přes sociální síť a na dálku se těším z jejich úspěchů. Pokaždé mám obrovskou radost, když se dočtu, že Jan Řehounek obdržel cenu, Iloně Pluhařové či Daně Beranové vyšla kniha, že Řehčeské kvarteto, jehož sláva už dávno překročila hranice regionu, vydalo DVD. Když si chceš udělat pěknou chvíli, uvařím si kávu a otevřu třeba sbírku básní Oldřicha Damborského Skleněný básník, kterou

mi zaslal i s věnováním, nebo skvělé Rychlebské povídky Jiřího Wilsona Němce. Někdy zalistuji v Časopise Autorů Jičínska a pokochám se básní Liboslava Kučery Čaj nebo poezií Jindry Lírové. A tak bych mohl pokračovat.

- Jak moc důležité jsou pro tebe a tvorbu rodné Milonice a okolí? Víím, že rád jezdíš do Řítopek u Lednice a do Mikulova? Tááhne tě tam dobré víno?

Všechno, co jsem napsal, snad s výjimkou pár kapitol, jsem napsal v Milonicích. To místo pro mě má jakousi magickou sílu. Jsem tady naprosto spokojený, nic mi nechybí. To je, myslím, pro mé psaní hodně důležité.

Do Řítopek jezdíme navštěvovat příbuzné. Švagr Radim Výrubek je vlastníkem malého vinohradu a vydavatelem dětského časopisu „Míša“. Tudíž je pokaždé o čem povídat. Jedenkrát ročně vypomáháme se sklizní vína a potom s jeho konzumováním. Myšlenka založit si nakladatelství se zrodila právě u sklenky jeho znamenitého vína.

Do Mikulova jezdíme za rodinou mé ženy. Její tatínek je úžasný člověk, a i když sklípek nevlastní, nikdy u něj o pohárek chutného moku není nouze. Zkrátka a dobře v Mikulově jsou a z Mikulova pochází samí dobří lidé, a to je hlavní důvod, který mě tam táhne.

- Jak moc jsi se za těch dvacet let změnil?

To musí posoudit někdo jiný. Když se koukám na tu fotografii, vidím rozdíl okamžitě. Tehdy černé vlasy, dnes stříbrné. Ovšem nejsem si jist, jestli s přibývajícímí šedinami přibyla i moudrost. Mám pocit, že jsem stále kluk. Doufám, a myslím to v tom nejlepší smyslu, že se jako mladí kluci plní síly cítí i další dva řehečtí kohouti na fotografii.

- Protože „čert a spisovatel nikdy nespí“ položím otázku: Co píšeš v současné době a kdy se můžeme těšit na další křest?

Pracuji na knize s názvem KLUCI A HOLKY Z MATEŘSKÉ ŠKOLKY. Děti, rodiče, paní učitelky MŠ se mohou těšit na úsměvné pohodové příběhy holek a kluků ze školky doplněné říkankami, hádankami a edukativními aktivitami. Děti si zahrají hru na barvy, na semafor, rozluští lesní hádanky, zahrají rodičům divadlo, popřejí maminkám k svátku, na podzim budou pátrat po zlodějích ořechů, v zimě se seznámí s Martinem na bílém koni, na vycházce objeví posly jara, v létě zachrání věšáčky před nachlazením a pojedou na výlet do města pohádky. O ilustrace v celobarevné knize se postará Kamila Pokorná. Rádi bychom knihu vydali a pokřtili koncem letošního roku.

- Vráťím se zase na začátek: Nelituješ, že jsi před dvaceti lety poslal své dva skřítky Bambalandu a Štruntalandu do boje o ocenění v literární soutěži Řehečská slepice?

V žádném případě toho nelituji. Naopak, díky literární soutěži Řehečská slepice jsem poznal spoustu zajímavých lidí. Slepice mi významně napomohla otevřít dveře do autorského i nakladatelského světa literatury. A Řeheč? Mám pocit, že je to můj druhý domov. Když to jenom trochu jde, tak se tam neopomenu zastavit. Projdu se topolovou alejí, pozdravím zvoničku, prohodím pár slov s místními obyvateli. Posledně jsem měl štěstí a pozdravil se i s řehečskými slepicemi. Dubnové literární předávání cen jsem si vyznačil barevně do kalendáře jako významný den.

- Chtěl bys něco vzkázat čtenářům?

Rád bych čtenářům vzkázal následující: Pokud se chcete o mně dozvědět malinko víc, třeba si přečíst nebo poslechnout ukázkou z některé mé knihy či besedy, nebo si zakoupit knihu, najděte si chvíli a koukněte na webové stránky nakladatelství www.jirisandera.cz.

A ještě něco. Až budou organizátoři Řehečské slepice vyhlašovat další ročník literární soutěže,

nezapomeňte se zúčastnit a potom přijet na vyhlašování výsledků. Nebudete litovat! Přeji vám dobrou mysl a pevné zdraví.

- Jirko, uběhlo neuvěřitelných dvacet let. Myslím si, že pro tebe jako autora úspěšných. Děkuji a vážím si přátelství a jsem rád, že jsem mohl poznat Tebe i Tvoji rodinu, zajímavé lidi, se kterými se rád setkávám. Přeji mnoho dalších úspěchů v literární i vydavatelské činnosti i v životě a děkuji za rozhovor.

Václav

**Vzkaz od Jiřího ŠANDERY a pozvání do Jičina
v sobotu 6.dubna 2019 na Řehečskou slepici:**

Ahoj lidičky!

Už je to tu, už je to tu zase,
v Jičíně, v sobotu 6. dubna 2019
v knihovně Václava Čtvrťka
od 13. hodin 30 minut se koná
slavnostní předávání cen 18. ročníku
literární soutěže ŘEHEČSKÁ SLEPICE.

„Zamkněte dům na dva západy
a pospěšte, ať už jste tady.
Autorům, ať jsou to muži či ženy,
budou předány diplomy a ceny.
Bude veselo, bude švanda,
neb se tu sejde správná banda.“

Tak nějak, a ještě mnohem lépe, zvou pořadatelé.

A já k tomu ještě dodávám:

„Přijďte určitě, ať je vedro nebo kosa,
ať je venku sucho, mokro nebo rosa.

Uhánějte, jako když Vás štípne vosa,
osedlejte koně, zeburu, slona či pštrosa.

Přileťte rychle honem, honem
třeba horkovzdušným balonem.

Vy říkáte, že se Vám už chodí těžce?

Tož doražte na skateboardu či koloběžce.

A Vy paní, co si stěžujete, že Vás bolí hlava i záda,

vězte, že budete nadšená, že budete ráda,

neboť Vás Řehečské kvarteto písničkou pozdraví

a doktor Václav Franc léčivým humorem uzdraví.

Špatnou náladu zažene plácačkou na muchu

a vy budete mít úsměv od ucha k uchu!

Jak to jenom říct v jedné větě?

Budete se cítit jak na novém světě!“

Letošní Řehečská slepice se koná v sobotu 15.dubna 2023

(viz plakát na další straně)

a věříme, že Jiří Šandera opět nebude chybět!

KNIHOVNA

VÁCLAVA ČTVRTKA V JIČÍNĚ
A ŘEHEČÁCI

vás srdečně zvou na program

SLEPICE - nejlepší přítel Řehče

Tradiční zábavné odpoledne bude věnováno
„odborné přednášce“ Spytihněva Volátka!

V rámci programu budou předány ceny
22.ročníku literární soutěže
Řehečská slepice.

Sraz v jičínské knihovně
v sobotu 15.dubna 2023 ve 13:30 hodin!

Akci hudebně doprovodí Řehečské kvarteto!

Nad letošním ročníkem převzal záštitu hejtman
Řehečského kraje Bc. Ferdinand Krasavec!

Knihovna Václava Čtvrtka v Jičíně
Denisova 400, 506 01 Jičín, tel. 493532833
<https://knihovna.jicin.cz>
e-mail: knihovna@knihovna.jicin.cz

Lucie MARTÍNKOVÁ

Pražští holubi

Jednoho chladného jarního odpoledne, nutno podotknout roku 2020, seděli dva pražští holubi v důchodu na soše svatého Václava a pozorovali dění na Václavském náměstí. Nad náměstím se stahovala mračna a každou chvíli káplo Pepovi a Vencovi mezi oči.

„Měl bych si pořídit stěrač,“ hudroval Pepa.

„Nebo si poříď takový ten deštník, co si přiděláš na hlavu, teď to pořád někde reklamují,“ navrhl mu kamarád.

„Hele ty, Pepo, slyšel jsem, že se letos vlády v Česku ujala nějaká Kobliha,“ pravil první holub dlouholetému příteli.

„Ale houby, dědku, ty furt taky myslíš jenom na to žrádlo, Koruna to je, Koruna! To znamená, že si letos šéfici namastí kapsy,“ předpovídal zkušený veterán Pepa.

„Ale koblihu, koblihu tu bych si dal. Vod tý doby, co tady zavedli šéfici ty svoje opatření, máme my holubi těžké časy. Pamatuješ, Pepo, jaké tu byly davy turistů, fotili se s námi a lámali nám svoje dobroty? V tomhle temném období jsem si musel utáhnout kšandy.“

„Ty děláš, jako bys nějaké kšandy nosil.“

„To je metafora, Pepo. Ty jsi nebyl nikdy moc chytrý holub.“

Holubi ořepali svá křídla a rozhodli se proletět nad Prahou. Usoudili, že moc zábavy teď nemají na výběr.

„Ty dědku, tady vždy hráli pouliční muzikanti. Pamatuješ si toho s tou harmonikou, jak jsme se na něj za mlada vysrali? Chudák se snažil sbalit mladou Rusku, ale ta se mu začala šíleně chechtat,“ vzpomínal Pepa.

„Jojo, rád jsem si tu zatancoval a zazpíval. Teď je tu takové ticho, nikde nikdo. Všichni prý musí sedět doma zavření, prý mají nějakou karanténu. To mají za to, že naše kolegy zavírají do klece, třeba kanárka Edu, pamatuješ ho? Chtěl chvíli změnit prostředí, ochladit se a lapili ho.“

Kanárek Eda měl skutečně smutný osud. Na Kanárských ostrovech se svojí kanárčicí uskrával drinky a čechral si v lehkém letním větříku perí. Na hlavě měl chocholku, kterou si vždy smočil ve slané vodě, a tou oslňoval ženskou populaci svého druhu. Jednoho dne si sbalil kufřík, jelikož ho davy kanárčíc unavovaly, a letěl směr Česká republika. Zde ho lapil manželský pár se třemi malými dábly. Nejmladší dívka s neposednými kudrnatými vlasy mu ráda cuchala chocholku, což Eda nesl hůře nežli třeba tahání za křídla.

„Tak jsem slyšel, Venco, že prý rádi zpívají šéfici.“

„Jak si na to zase přišel, Pepo?“

„Snad čtu noviny, ne, dokud nám nezavřeli trafiky, tak jsem se tam lítal dívat na holky v časopisech.“

„To by ti šlo, ty jeden starej kocoure, máš doma svoji Mařku snad ne.“

„Dej pokoj s Mařkou, minule mi povídá, dědku, dlouho jsme spolu neměli romantický večer. Mohli bychom se proletět na Petřín. Baba jedna bláznivá, copak neví, kolik nám je? Tak jí povídám, že mi může klidně namasírovat křídla a pak že může sehnat něco dobrého k večeři, tak se urazila a odlétla trucovat ke své kamarádce Blaženě.“

Pepa si povzdechl. Venco se k němu přidal také.

„A copak trápí tebe, Venco? Já myslel, že jsi šťastný bez ženských.“

„Mě trápí pravý opak. Moje nová stará mi lítá za sousedovic synkem. Prý že má dobrý matroš, ale já vím, že je v tom něco jiného. Peří si leští pivem, tomu já nemůžu konkurovat. Začínám nějak pelichat. Rád bych ji někam vytáhl, ale tvrdí mi, že je zaneprázdněná.“

„Jo Venco, to máš z toho, že si hledáš vždycky o polovinu mladší holubice.“

Holubi se posadili vedle sochy Jana Nepomuckého na Karlově mostě. Pozorovali spolu klidnou Vltavu.

„Pamatuješ si, Venco, když poprvé vyplul parník Vltava? To byla sláva, všichni jsme letěli s ním, tolik jídla na něm bylo.“

„Dědku, ty už to máš vážně pomotané. Tam možná letěl tak náš prapraděd, vždyť to bylo v roce 1940.“

Pepa se pod peřím začervenál. Venco měl pravdu, Pepa si totiž velmi rád přibarvoval skutečnost a vymýšlel si příběhy.

Pomalů se blížil večer a každodenní vycházka holubích důchodců se blížila ke konci. Čekal je návrat domů ke svým ženám. Pepa již za ta léta měl čestné místo na Malé Straně pod vyhlášenou místní restaurací. Oba posmutněli.

„No tak, Venco, zase zítra. Musím letět za svojí Mařkou,“ rozloučil se holub se svým kamarádem.“

„Pepo, kde zase lítáš? Stala se katastrofa,“ přivítala svého muže holubice.

„Tak co zas, Mařko, sousedi ti už nepouští tvůj nekonečný seriál?“

„Ale jdi ty, zavřeli mi holubí kadeřnictví, kdo mi teď bude barvit peří?“

„No to je teda katastrofa, stejně ti to moc nepomohlo.“

„Teda Pepo, to si vyprošuji a za to, že jsi tak drzý, tak mě hned zítra obarvíš ty!“

„Ale Mařko, zítra máme letět s Vencou zkontrolovat Staromák.“

Následující den ráno přiletěla se založenými křídly Mařka za Pepou a začala ho šimrat po zobáku. Pepa vyspával, nemohla ho probudit.

„Dědku, nechrápej, tady máš ořechy a koukej mi nabarvit peří. A ne že mi pak vypadá!“ Druhého dne se Pepa zase potkal s Vencou. Proletěli se až k hlavní bráně Pražského hradu.

Pepa kroutil svojí maličkou hlavou.

„Pepo, tak jak dopadlo barvení?“

„Jak by asi dopadlo, nevidíš, jak jsem oškubaný? Stará mi po mém zásahu vypelichala, přimíchal jsem jí tam něco, co jsem neměl. Na oplátku mi vyklovala moje peří. Teď mi táhne na záda.“

„Máme to ale trápení, kamaráde, mně moje stará zas včera řekla, že odchází za sousedovic synkem, že je prý snad plný elánu a se mnou umírá zaživa. Řekl bych ale, že to bude tím bydlením, co si našel. Zabydlel se na zahradě u vily jednoho šéfků, prý tam jsou každý den hody, jezírko s lekníny a staleté vzrostlé stromy. Naše bydlení nad drogerií jí od začátku nevonělo.“

Holubi ztichli a pozorovali pár zatoulaných lidí, co procházeli kolem. Holubi otáčeli hlavičkami doleva, doprava a uchechtávali se.

„Venco, podívej se na ně, jak vypadají s těmi rouškami.“

„Pepo, Pepo, to není vůbec k smíchu, copak tobě nedochází, proč je nosí? Z toho důvodu, proč už nás nekrmí turisté z asijských zemí, a z toho důvodu si musel barvit peří své Mařce.“

„Hmmm, Mařka. Vždycky jsem se jí zbavil navečer, když sousedi pouštěli ten její nekonečný seriál v televizi, jenže si představ, že ho teď nebudou vysílat.“

„Jak to?“

„No prý snad nemají natočeno dostatek dílů, tak to utnou na dobu neurčitou.“

„To je ale nadělení, Pepo, ty se budeš muset začít věnovat Mařce, nebo se ti doma utrápí!“

„Ta Koruna nám ale dává zabrat, ukradla mi dokonce večerní podřimování.“

Pepa se vrátil ke své Mařce kolem osmé hodiny večer. Mařka ho přivítala nasupená.

„Co mám tady sama dělat? S Blažkou, Cilkou a Boženou se nemůžeme vídat jako za starých časů a já tu sama tvrdnu a čekám, až se vykdáčeš s Vencou. Upravila jsem si kabátek s tím, že se proletíme na ten Petřín.“

Chudákovi Pepovi nezbylo nic jiného než po celodenním lítání letět ještě na Petřín pro klid doma. Mařka celá zářila a připadala si jako za mladých let, za ní letěl udýchaný Pepa a záviděl Vencovi, že ten může doma v klidu podřimovat.

Druhého dne se Venca opět setkal s Pepou.

„Hele dědku, pamatuješ si, jak jsme se bavili o tom harmonikářovi? Nechtěl by ses náhodou vrátit do mladých let?“

„Jak to myslíš, Pepo, revma už mám, na dobrodružství mě už moc neužije, několikrát denně si musím schrupnout, není to jako dříve.“

„Slyšel jsem, že dnes se mají šéfků zase sejít na nějaké jednání.“

„Co tím chceš naznačit Pepo, víš, že mi to nepálí už jako dříve.“

„No doufám, že ses dneska pořádně nácpal, Venco, budeš to potřebovat.“

Vencovi pomalu, ale jistě docházelo, co tím má Pepa na mysli. Moc se mu ten nápad nepozdával, z lumpáren už přeci jen vyrostl. Zamyšleně seděl na sloupu brány.

„Ale no tak, Venco, můžeš si říkat, že lidé mají takovou pověru, že když je pokálí pták, tak si myslí, že jim to přinese štěstí. Ale my moc dobře víme, že to tak není, a znepríjemníme jim jen den, jako to oni dělají nám. A víš, jak my to dobře umíme, když chceme.“

Vencovi se to zdálo jako dobrý nápad. Přeci jen jeho holubice odešla kvůli šéfkum, jelikož mají lepší bydlení než jeho hostitelé. Přišlo mu fér, že jim dají něco na oplátku. Holubí veterán najednou ožil. Napřímil se na sloupu branky a nedočkavě čekal, kdy začnou přijíždět luxusní automobily.

„A hele, Pepo, víš ty vůbec, jak vypadá ta Koruna? Rád bych si na něm smlsнул,“ ptal se svého kamaráda Venca a vševědoucího Vencu tahle otázka zaskočila.

„Já ti nevím, určitě bude velký, urostlý, namakaný, přeci jen se ho všichni bojí. Musí z něj čišet respekt a zloba.“

„Tak toho určitě poznáme, ten se bude mezi šéfkama vyjímat.“

Venca s Pepou letěli rychle ještě pozobat drobkou od pekárny, kde ráno v bednách vyndávali rohlíky. Ládovali se, co se do nich vešlo, a s plnými holubími břichy se vrátili k bráně.

Šéfici na sebe nenechali dlouho čekat. Přijelo první auto. Letěl nejdříve Pepa.

„Máš přednostní právo za to, jak si musel trpět s Mařkou.“

Přijelo druhé auto. Ted' letěl Venca. Takhle přijelo několik aut, holubi se prostřídali. Poslední letěl Venca, vykonal potřebu a vrátil se za starým kamarádem. Čekali dlouho, ale žádné auto už neprijelo.

„Venco, který byl ten Koruna vlastně?“

„Kamaráde, já ti nevím, oni všichni byli takoví stejní.“

A čekali dále. Jenže se už nic nedělo. Po několika hodinách se rozhodli, že poletí zpátky domů.

„Mařko, tak si představ, kde jsme dneska byli. Chtěli jsme trochu potrápít Korunu, ale už asi odstoupil. Blýská se nám na lepší časy a ty se zase budeš moct koukat na svůj seriál.“

„Dědku, to jsi tak hloupý, nebo to jenom hraješ? Koruna není žádný šéfík, ale virus, který sužuje lidi po celém světě.“

„Bábo, ty jsi zas nějaká chytrá, to jsi zjistila z toho svého seriálu?“

„Stačilo by, dědku, koukat v trafice taky po něčem jiném než po ženských. Snad na každé titulní straně novin je velkým písmem KORONAVIROVÁ KRIZE! KORONA MEZI NÁMI!“

Mařka odešla spát, jelikož už neměla sílu Pepovi vysvětlovat aktuální dění ve světě. Byla to inteligentní a sečtělá holubice, svého muže milovala, ale vymluvit mu jeho pravdu nikdy nedokázala.

Druhý den se opět Pepa sešel s Vencou. Dnešní sraz měli opět na soše svatého Václava.

„Venco, víš, že Koruna není Koruna, ale Korona? Včera mi to řekla Mařka, očividně toho ví více než ty.“

„A co to je, Pepo, ta Korona vůbec zač?“

„Prý nějaký virus či co.“

„Tak to je v pytli, kamaráde, to se nových holek v trafice asi jen tak nedočkáme.“